

Statistiek der spaar- en leenbanken in Nederland over het jaar

...

<https://hdl.handle.net/1874/423866>

CBS 8 478

April 1922.

BIJDRAGEN TOT DE STATISTIEK VAN NEDERLAND.

NIEUWE VOLGREEKS.

UITGEGEVEN DOOR HET CENTRAAL BUREAU VOOR DE STATISTIEK.

No. 339.

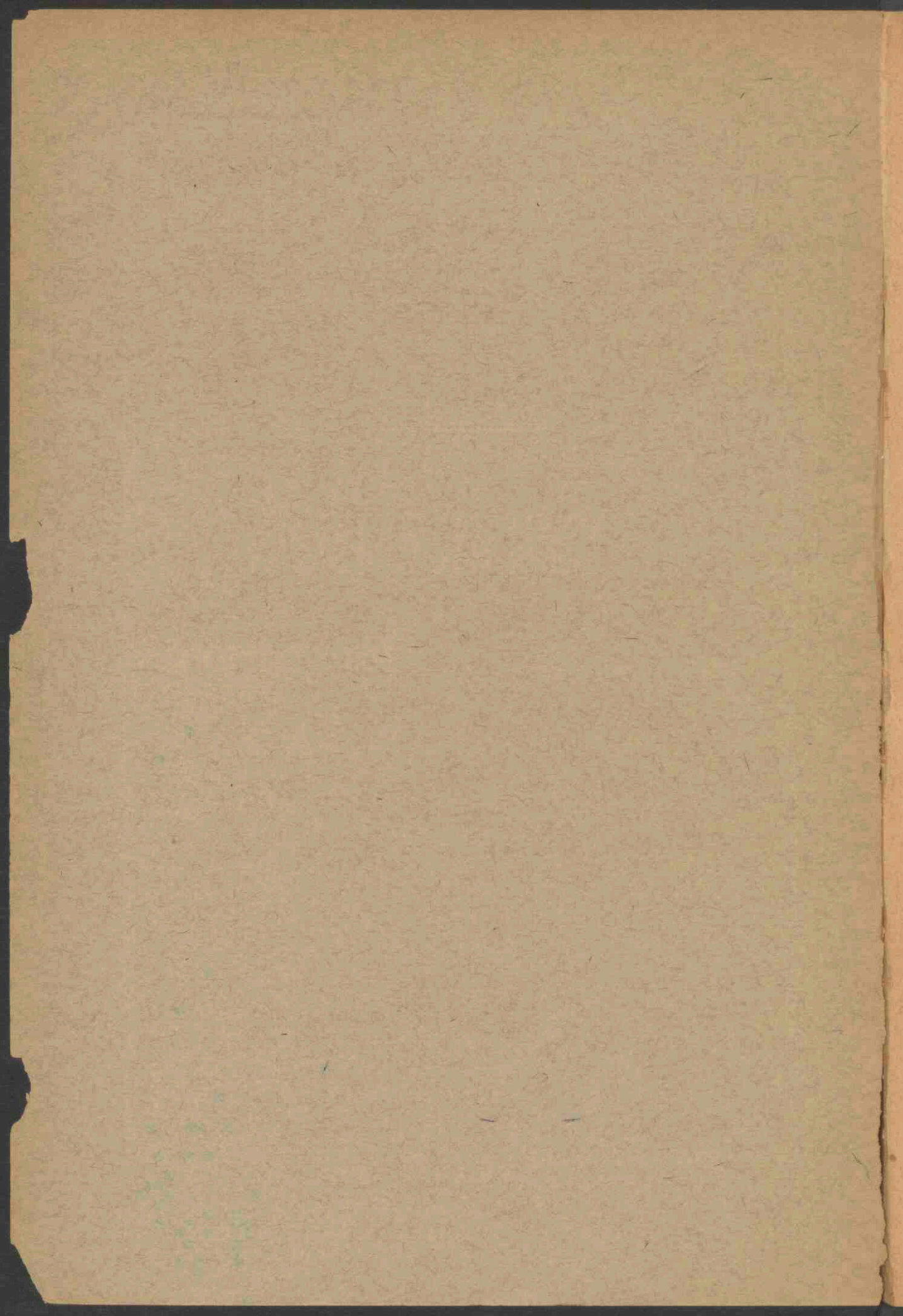

Statistiek der
Spaar- en Leenbanken in Nederland,
OVER HET JAAR 1919/1920.

(SAMENVATTING DER UITKOMSTEN OVER 1919/20 IN VERGELIJKING
MET DIE OVER 1918/19).

'S-GRAVENHAGE — GEBR. BELINFANTE — 1922.

CBS 8

BIJDRAGEN TOT DE STATISTIEK VAN NEDERLAND,

NIEUWE VOLGREEKS.

UITGEGEVEN DOOR HET CENTRAAL BUREAU VOOR DE STATISTIEK.

No. 339.

Statistiek der
Spaar- en Leenbanken in Nederland,
OVER HET JAAR 1919/1920.

(SAMENVATTING DER UITKOMSTEN OVER 1919/20 IN VERGELIJKING
MET DIE OVER 1918/19).

VOORBERICHT.

De jaargang 1919/1920 ¹⁾ van de Statistiek der Spaar- en Leenbanken geeft thans uitsluitend een samenvatting der uitkomsten over 1919/1920 in vergelijking met die over 1918/1919.

Om redenen van bezuiniging moest ervan worden afgezien, niet alleen om den jaargang met volledig tabelwerk te doen verschijnen, maar ook, om, evenals het vorig jaar, de verzamel-tabellen van de verschillende rekeningen van de Spaarbanken, Boerenleenbanken, Hulpbanken, Spaarkassen en Banken van Leening, benevens het Algemeen Register te publiceeren.

De copie der tabellen blijft echter bewaard en is ter beschikking van belangstellenden. Mede ter beperking van de uitgaven is deze Statistiek in beknopter vorm uitgegeven.

's-GRAVENHAGE, 29 April 1922.

De Directeur van het Centraal Bureau voor de Statistiek,

H. W. METHORST.

---

¹⁾ Deze jaargang omvat de instellingen, waarvan het boekjaar geëindigd is op eenigen datum, liggende tusschen 1 Juli 1919 en 30 Juni 1920; eenvoudigheidshalve wordt in de publicatie gesproken over het jaar 1919 waar eigenlijk 1919/1920 bedoeld wordt.

INHOUD.

	Bladz.
INLEIDING	3
Statistiek der Spaarbanken (I)	4
Internationaal overzicht	9
Statistiek der Boerenleenbanken (II)	10
Coöp. Centrale Raiffeisenbank te Utrecht	10
Coöp. Centrale Boerenleenbank te Eindhoven	11
Coöp. Centrale Landbouwbank te Alkmaar	12
Statistiek der Spaarkassen (III)	17
Statistiek der Hulpbanken (IV)	17
Statistiek der Banken van Leening (V)	20

Samenvatting der Uitkomsten van de Statistiek over 1919 in vergelijking met die over 1918.

INLEIDING.

Aan de samenstelling van dezen jaargang is medegewerkt door 288 Spaarbanken, 1155 Boerenleenbanken, 19 Spaarkassen, 71 Hulpbanken, en 17 Banken van Leening, in het geheel dus door 1550 instellingen; voor den vorigen jaargang waren deze cijfers respectievelijk 292, 1105, 24, 78, 17 en 1516. Uit deze getallen blijkt, dat het aantal medewerkende Banken van Leening stationnair bleef, terwijl het aantal medewerkende Spaarbanken, Spaarkassen en Hulpbanken is gedaald met resp. 4, 5 en 7 en het aantal Boerenleenbanken is gestegen met 50.

Ook thans zijn, ter bevordering eener juiste vergelijking, in dit overzicht doorlopend, zoowel bij de Spaarbanken als bij de overige instellingen, in dit werk behandeld, dus ook bij de Boerenleenbanken, Spaarkassen, Hulpbanken en Banken van Leening, alle instellingen geëlimineerd, die niet in beide jaren opgaven verstrekt hebben, tenzij opheffing of oprichting de oorzaak daarvan was.

Dank zij de welwillende medewerking ondervonden van de administratie en inspectie der Centrale Banken te Eindhoven, Utrecht en Alkmaar, zijn van alle aangesloten Boerenleenbanken gegevens ontvangen.

Hieronder volgt het saldo tegoed der inleggers over:

	1917.	1918.	1919.
bij de particuliere Spaarbanken	f 152 433 136,—	f 176 407 126,—	f 205 249 841,—
bij de Rijkspostspaarbank	" 222 840 058,—	" 241 755 345,—	" 268 188 392,—
bij de Boerenleenbanken	" 149 079 692,—	" 196 841 622,—	" 227 765 201,—
Totaal	f 524 352 886,—	f 615 004 093,—	f 701 203 434,—

Uit dit overzicht blijkt, dat het saldo tegoed op het einde van 1919 is gestegen bij de particuliere banken met 28½ miljoen, bij de Rijkspostspaarbank met 26½ miljoen, bij de Boerenleenbanken met 31 miljoen en in totaal met 86 miljoen gulden.

Einde 1918 waren deze cijfers resp. 24, 19, 47½ en 90½ en einde 1917 resp. 16, 16, 36 en 68.

Aan de samenvatting der uitkomsten van de statistiek der Spaarbanken is weder eene opgave toegevoegd van het gemiddelde saldo tegoed per inwoner en per boekje van de voornaamste staten der wereld, voor zoover althans daaromtrent gegevens beschikbaar waren, in vergelijking met Nederland.

I. SPAARBANKEN.

Voor den jaargang 1919 zijn gegevens ontvangen van 288 1) Spaarbanken, die aan het einde van het boekjaar op 2 490 495 boekjes f 473 438 233,85 verschuldigd waren, terwijl voor den vorigen jaargang van 292 1) Spaarbanken inlichtingen ontvangen waren, met een saldo tegoed der inleggers ad f 418 162 470,51 op 2 377 914 boekjes.

Bij de in beide jaargangen voorkomenden Spaarbanken bleek het saldo tegoed der inleggers aan het begin van het boekjaar 1918 en aan het begin en het einde van het boekjaar 1919 achtereenvolgens te hebben bedragen f 376 284 847,—, f 417 484 103,— en f 473 343 648,— en is dit derhalve toegenomen met respectievelijk 10,95 en 13,38 pCt.

In het geheel vertoont de Inleggersrekening het volgende beeld:

1. AANTAL EN BEDRAG DER INLAGEN.	1918	1919	Toeneming sedert 1918 in procenten.
	286 instellingen.	286 instellingen.	
Aantal inlagen gedurende het boekjaar	2 748 644	3 347 961	21,80
„ uitbetalingen gedurende het boekjaar	1 548 007	1 661 625	7,34
„ boekjes in omloop aan het einde van het boekjaar	2 375 853	2 490 386	4,84
Bedrag van het tegoed der inleggers aan het begin van het boekjaar	f 376 284 847	2) f 417 484 103	10,95
„ der inlagen (zonder rente)	187 411 834	244 422 878	80,42
„ „ aan inleggers toegekende rente	10 679 515	13 442 403	16,51
„ „ uitbetalingen (uitbetaalde rente inbegrepen)	159 878 819	201 005 736	25,18
„ van het tegoed der inleggers, rente inbegrepen, aan het einde van het boekjaar	2) 417 497 427	473 343 648	13,38

Voor de Kapitaalrekening zijn dit jaar door 238 Spaarbanken gegevens verstrekt, tegen 243 in 1918. Door 50 instellingen, welke wel gegevens voor de inleggersrekening hadden ingezonden, zijn voor de Kapitaalrekening geen opgaven gedaan; deze 50 spaarbanken waren op het einde van 1919 op 19 454 boekjes f 9 376 435,17 verschuldigd.

De staatjes 2 en 3 geven een overzicht van de Activa en Passiva (in totaal en in procenten) en van de verhoudingen tusschen de desbetreffende cijfers voor 1918 en die voor 1919 bij de in beide jaargangen voorkomende instellingen.

2. ACTIVA.	In totaal.		In procenten.		Toe-, resp. afnemng sedert 1918 in procenten.
	1918	1919	1918	1919	
	233 instellingen.	233 instellingen.			
Effecten	f 327 604 200	f 343 534 331	73,34	68,79	4,86
Kantoormeubelen e. d.	52 211	90 237	0,01	0,02	72,83
Onroerende eigendommen	3 413 625	4 741 831	0,76	0,95	38,91
Hypotheken	45 916 285	54 205 411	10,28	10,85	18,05
Prolongatiën	16 149 827	22 236 402	3,62	4,45	37,65
Andere voorschotten	5 012 012	5 313 941	1,25	1,07	— 5,22
Gelden in handen van derden	13 749 168	14 304 989	3,08	2,56	4,04
Gelden in kas	8 017 331	6 881 732	1,80	1,88	— 14,16
Tekort (verlies)	26 168 446	48 114 733	5,86	9,63	83,87
Totaal	f 446 683 154	f 493 423 607	100,—	100,—	11,81

1) Van de volgende 2 Spaarbanken, die vorig jaar geen opgaven hebben ingezonden, zijn ze dit jaar wel ingekomen: Spaarbank van de St. Paulusvereniging te Oostervijk; Coöperatieve Spaar- en Voorschotbank „ten Dijke” te Pieterburen (Gemeente Eenrum).

Niet ingekomen zijn de opgaven van de navolgende 6 Spaarbanken, die wel voor den jaargang 1918 meewerkten: Nutspaarbank te Nijkerk; Spaarbank van de R. K. Werkliedenvereniging „St. Josef” te Tiel; Spaarbank te Renswoude; Spaarbank „Scheemda Eexta” te Scheemda; Spaarbank „Nieuw-Scheemda” te Scheemda; R. K. Spaarbank te Uithuizen.

2) Het verschil tusschen deze beide bedragen vindt zijn oorsprong in fouten, die, in vorige opgaven van de Spaarbanken ontvangen, voorkomen en, hoewel verbetering voor den betreffenden jaargang, ondanks met de besturen der instelling gavoerde correspondentie, onmogelijk bleek, thans hersteld zijn.

3.	PASSIVA.	In totaal.		In percenten.		Toe-, respect. afnemng, sedert 1918 in percenten.
		1918.	1919.	1918.	1919.	
		Tegoed der inleggers	f 408 403 346	f 463 240 680	91,43	
Bedrag van de reserve	8 640 616	6 176 830	1,93	1,24	— 23,51	
Overige crediteuren	29 639 192	30 005 083	6,64	6,01	1,23	
Totaal	f 446 683 154	f 499 422 607	100,—	100,—	11,81	

Voor de Winst- en Verliesrekening zijn in 1919 van 188 Spaarbanken gegevens ontvangen, tegen 196 in 1918. Door 100 instellingen, welke wel gegevens voor de Inleggersrekening hadden ingezonden, zijn voor de Winst- en Verliesrekening geen opgaven gedaan; deze 100 Spaarbanken waren op het einde van 1919 op 56 750 boekjes f 25 903 264,62½ verschuldigd.

Uit de Staten 4 en 5 blijkt, dat de baten en lasten, bij de in beide jaargangen voorkomende instellingen en haar percentsgewijze samenstellingen zijn geweest als volgt:

4.	BATEN.	In totaal.		In percenten.		Toe-, respect. afnemng, sedert 1918 in percenten.
		1918.	1919.	1918.	1919.	
		185 instellingen.	185 instellingen.	1918.	1919.	
Renten van effecten, hypotheek, enz.	f 15 891 674	f 19 033 948	93,15	87,81	19,77	
Huren van onroerende eigendommen	96 281	94 139	0,56	0,43	— 2,22	
Waardevermeerdering van effecten door koersverschil	84 257	1 092 342	0,50	5,04	1 196,44	
Winst bij verkoop van effecten	428 708	586 212	2,51	2,70	36,74	
Baten uit anderen hoofde	559 651	870,628	3,28	4,02	55,57	
Totaal	f 17 060 571	f 21 677 269	100,—	100,—	27,06	

5.	LASTEN.	In totaal.		In percenten.		Toe-, respect. afnemng, sedert 1918 in percenten.
		1918.	1919.	1918.	1919.	
		Aan inleggers toegekende rente	f 10 119 120	f 11 631 989	35,13	
Administratiekosten	1 848 215	2 443 611	6,41	5,34	32,57	
Waardevermindering van effecten door koersverschil	15 535 857	30 251 357	54,01	66,07	94,72	
Verlies bij verkoop van effecten	16 249	8 396	0,06	0,02	— 48,33	
Lasten uit anderen hoofde	1 247 604	1 448 087	4,34	3,16	16,07	
Totaal	f 28 762 045	f 45 783 440	100,—	100,—	52,18	

238 Spaarbanken met een totaal bedrag tegoed der inleggers op het einde van het jaar ad f 464 061 798,70 hebben voor dezen jaargang opgaven verstrekt nopens den aard der beleggingen harer kapitalen. In den vorigen jaargang waren door 243 Spaarbanken zulke opgaven ingezonden, met een saldo tegoed der inleggers op het einde van het jaar ad f 409 442 822,41⁶.

Tabel 6 toont, hoe de Spaarbanken de haar toevertrouwde gelden, naar de verschillende groepen van beleggingen verdeeld, belegd hebben en tevens blijkt eruit in percenten, welk aandeel voor rekening van elke groep komt.

6. AARD DER BELEGGINGEN.	In totaal.		In procenten.		Tot., respect. afneming sedert 1918 in procenten.
	1918.	1919.	1918.	1919.	
	220 instellingen.	220 instellingen.			
Staatsschuld:					
ten laste van Nederland	f 143 421 285	f 140 031 877	37,11	33,77	— 2,36
„ „ „ andere landen	4 965 699	4 224 706	1,29	1,02	— 14,92
Schuldbrieven ten laste van publiekrechtelijke lichamen:					
in Nederland	96 288 291	106 465 722	24,91	25,68	10,57
„ andere landen	787 171	646 243	0,20	0,16	— 17,00
Aandeelen:					
binnenlandsche	1 715 833	2 553 118	0,44	0,61	48,79
buitenlandsche	246 811	281 605	0,06	0,06	5,99
Obligatiën en pandbrieven:					
binnenlandsche	57 714 465	65 507 331	14,93	15,80	13,50
buitenlandsche	5 230 410	4 771 402	1,36	1,15	— 8,78
Hypotheken	41 780 935	49 232 679	10,81	11,87	17,84
Prolongatiën	15 030 587	21 758 273	4,04	5,25	39,20
Belegging van anderen aard	18 752 048	19 195 353	4,85	4,63	2,36
Totaal	f 386 533 585	f 414 648 309	100,—	100,—	7,27

Naar dezelfde groepen als in de vorige tabel verdeeld bedroegen de gekweekte rente-bedragen in totaal en in procenten:

7. RENTEN GEKWEEST UIT:	In totaal.		In procenten.		Tot., respect. afneming sedert 1918 in procenten.
	1918.	1919.	1918.	1919.	
	176 instellingen	176 instellingen.			
Staatsschuld:					
ten laste van Nederland	f 5 965 855	f 6 927 544	40,70	39,44	16,12
„ „ „ andere landen	142 725	132 785	0,97	0,75	— 6,96
Schuldbrieven ten laste van publiekrechtelijke lichamen:					
in Nederland	3 651 146	4 577 335	24,91	26,06	25,37
„ andere landen	85 587	27 536	0,24	0,16	— 22,62
Aandeelen:					
binnenlandsche	94 580	110 766	0,65	0,63	17,11
buitenlandsche	3 707	8 311	0,03	0,05	124,20
Obligatiën en pandbrieven:					
binnenlandsche	2 364 071	2 645 731	16,13	15,06	11,91
buitenlandsche	142 992	219 827	0,98	1,25	53,73
Hypotheken	1 492 772	1 708 731	10,18	9,73	14,47
Prolongatiën	543 304	831 075	3,71	4,73	52,83
Belegging van anderen aard	219 664	875 813	1,50	2,14	71,09
Totaal	f 14 656 703	f 17 565 453	100,—	100,—	19,56

Uit de ontvangen opgaven nopens de gemiddelde rentevoet in pct gekweekt met de verschillende categorieën van beleggingen, is, voor zooveel betreft de Spaarbanken, welke op 31 December 1919 een saldo tegoed hadden van een half millioen gulden of meer, en hiervoor gegevens verstrekten, het in Tabel 8 vermelde samenvattend overzicht bewerkt. Totalisatie dezer gegevens is uit den aard der zaak niet mogelijk.

Tevens is aan deze tabel een kolom toegevoegd, waarin de gemiddelde rentevoet is berekend, gekweekt uit de totale belegging. Deze berekening, gemaakt ten aanzien van de voornaamste banken welke nauwkeurige opgaven verstrekt hebben van de gemiddelde rentevoet van de beleggingen van verschillende aard, is op de volgende wijze geschied

De gemiddelde rentevoet van de verschillende soorten van beleggingen is gedeeld op het rente-bedrag verkregen uit elk dier soorten van belegging, waardoor men (na vermenigvuldiging met den factor 100), het gemiddelde in die soort belegde kapitaal verkrijgt. Deze gemiddelde belegde kapitalen zijn te zamen gevoegd en gedeeld op het totaal bedrag der renten (eveneens vermenigvuldigd met den factor 100), zoodat men dan het gemiddeld percentage van alle beleggingen verkrijgt.

8. NAAM DER GEMEENTE.	RENTETYPE GEKWEEST UIT:											
	Staatsschuld ten laste van		Schuldbrieven ten laste van publiekrechtelijke lichamen, (provin- ciën, gemeenten, waterschappen) in		Effecten van anderen aard.				Hypotheken.	Prolongatie.	Anderen hoofde.	De totale belegging.
					Aandeelen.		Obligatiën en pandbrieven.					
	Neder- land.	Andere landen.	Neder- land.	Andere landen.	Binnen- landsch.	Buiten- landsch.	Binnen- landsch.	Buiten- landsch.				
Rijkspostspaarbank. Spaarbank v/h Nederl. Onderw.-Genootschap.	4,6	—	4,84	—	—	—	4,92	—	—	3,94	—	4,68
Arnhem	4,65	3,61	4,62	4,05	—	—	4,54	5,04	4,8	4,06	8,16	4,5
Barneveld	5,42	3,07	5,46	—	—	—	5,08	4,99	4,75	3,55	3	4,40
Borculo	3,8	4,2	4,5	4,6	4,5	—	4,5	4,6	4	3,6	3,7	4,08
Lochem	—	—	—	—	—	—	—	3	—	5	—	—
Nijmegen	5,75	4,4	4,55	—	8,2	—	5,44	5,3	4,5	5	4	5,7
Putten	5,19	0,92	4,83	—	7,16	—	4,94	5,09	4,67	3,9	4	4,94
Tiel	5,42	—	5,38	—	—	—	5,15	—	4	4	5	4,69
Wageningen	4,25	—	4,25	—	12,9	—	3,8	—	4,5	—	—	5,94
Winterswijk	5,2	—	4,53	—	5,9	—	4,0	3,62	4,59	4,57	3,31	3,96
's-Gravenhage	4,63	1,75	4,78	—	—	—	4,52	—	4,333	—	3,5	4,333
Delft	5	4,25	4	4,57	—	—	4,5	3,75	4,67	5	4,59	4,41
Dordrecht	4,9	3,17	5,05	—	7,01	2,32	4,79	4,20	4,75	3,95	2,65	4,7
's-Gravensande	4,9	5	4	5	—	3	4,5	5	4,77	—	5	4,75
Leiden	5	—	—	4,447	—	—	—	—	5	—	—	4,29
Nieuw-Lekkerland	4,43	—	4,25	—	—	—	4,08	0,63	4,556	3,887	—	3,54
Rotterdam	5,45	3,54	5,32	6,22	12	—	5,66	0,75	4,61	1,75	3,62	5,11
Rijnsaterwoude	5,5	1,6	5,44	—	—	—	4,8	—	4,9	3,9	3,40	4,6
Schiedam	—	—	—	4,8	—	—	—	—	4,5	—	4,8	4,807
Vlaardingén	—	—	—	3,6	—	—	—	—	4,8	3,8	—	4
Amsterdam	3,6934	4,3247	3,6081	12,6265	—	—	4,0168	3,2158	4,4141	3,9757	1,0516	3,8352
Haarlem	4,34	5	4,35	—	—	—	4,16	3,97	4,55	3,99	5	4,209
Alkmaar	5,53	3,72	5,43	3,43	6,48	—	5,08	2,88	4,57	—	4,53	4,63
Assendelft	4,5	—	5,5	—	10	—	—	—	5	—	4	5,25
Beemster	5,36	5,68	5,56	—	—	—	5,18	5,17	4,6	3,65	4,76	4,89
Enkhuizen	4,5	—	4	—	—	—	4	—	4,5	3	—	4,192
Zaandam	5,2	—	4,2	—	5	—	—	—	4,5	2,5	3,5	4,7
Middelburg	5,20	—	4,49	—	—	—	4,2	—	4,25	—	1,89	4,42
Vlissingen	—	—	—	4,40	—	—	—	—	4,86	3,36	3	4,26
Zierikzee	5,63	5,18	4,27	—	—	—	4,29	4,83	4,98	—	—	4,73
Utrecht	4,785	1,889	4,439	4,604	9,317	3,056	4,708	4,481	4,504	—	4,326	4,666
Leeuwarden	4,08	3	4,11	—	—	—	4,86	—	4,52	—	—	4,14
Bolsward	5,5	4,26	5	4,50	—	—	5,3	4,63	4,60	2	3,52	4,25
Idaarderadeel	—	—	—	—	—	—	5	5	—	—	5	—
Zwolle	—	—	—	—	—	4,7	—	—	—	—	—	4,7
Deventer	4,647	2,774	4,441	5,591	—	—	4,877	4,315	4,75	—	2	4,43
Kampen	—	—	—	5,06	—	—	—	—	4,71	3,79	5,15	4,84
Lonneker	4,5	—	—	—	—	—	4,5	—	4	—	4	—
Groningen	4,70	3,14	5,01	4,10	3,02	—	5,23	4,73	4,44	—	—	4,71
Beerta	5	—	4,50	—	—	—	—	—	4,5	—	—	4,75
Bellingwolde	5,5	—	5,5	—	—	—	5,5	5,5	4,5	—	—	5,111
Bierum	4,5	—	4,75	4,75	—	—	4,75	4,375	4,25	4,25	4,25	4,5
Hoogezand	4,75	—	4,35	—	—	—	4,54	—	4,48	—	3	4,45
Loppersum	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Slochteren	4,5	—	5	—	—	—	4,25	—	4,25	2,80	4,75	4,269
Uithuizen	5,07	1,18	4,46	4,21	—	—	4,615	4,781	4,37	—	3,5	4,477
Wildervank	5	5	5	—	6	—	5	—	4,625	—	—	4,75
Ruinen	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	4
Maastricht	5,58	—	4,77	2,32	—	—	4,99	—	4,66	—	4	4,33
Venlo	—	2,17	4,58	3,78	—	—	4,33	3,53	5,32	—	3	4,6

De 238 Spaarbanken, die voor dezen jaargang van de Statistiek gegevens verschaft hebben, waren gezamenlijk verschuldigd aan de inleggers op het einde van het jaar f 473 438 233,86, waarvan komt ten laste van de Rijkspostspaarbank met 1700 kantoren f 268 188 392,45 en ten laste van de overige Spaarbanken f 205 249 841,41.

Einde 1918 was de Rijkspostspaarbank met 1661 kantoren f 241 755 344,81⁵ en waren de overige 291 Spaarbanken f 176 407 125,69⁵ aan hare respectieve inleggers verschuldigd.

Einde 1918 waren bij de Rijkspostspaarbank in omloop 1 816 735, bij de overige Spaarbanken 561 179 en in het geheel 2 377 914 boekjes. Einde 1919 waren deze getallen achtereenvolgens 1 887 362 603 133 en 2 490 495. Einde 1918 was er, één spaarbankboekje op de 2,85 inwoners en einde 1919 één op de 2,74 inwoners.

De aantallen boekjes waren naar de grootte van het tegoed als volgt verdeeld:

9. BOEKJES MET EEN TEGOED:	1918.			1919.		
	Rijkspost- spaarbank.	Overige Sparbanken.	Totaal.	Rijkspost- spaarbank.	Overige Sparbanken.	Totaal.
	1661 kantoren.	249 instellingen.		1700 kantoren.	249 instellingen.	
Van minder dan f 1,—	490 637	92 451	583 088	491 982	93 618	585 600
„ f 1,— tot beneden f 10,—	397 166	97 538	494 704	405 875	102 640	508 515
„ „ 10,— „ „ „ 100,—	447 440	126 021	573 461	464 197	138 509	602 646
„ „ 100,— „ „ „ 1000,—	1) 467 733	142 917	610 650	1) 509 751	158 759	668 510
„ „ 1000,— en hooger	13 759	42 924	56 683	15 617	51 330	66 947
Totaal	1 816 735	501 851	2 318 586	1 887 362	544 856	2 432 218

Tabel 10 toont in elk der jaren 1918 en 1919 de percentsgewijze verdeling der spaarbankboekjes naar de grootte van het tegoed en voorts de toeneming der aantallen boekjes in percenten in elke groep sedert 1918.

De cijfers doen zien, dat bij de Rijkspostspaarbank evenals bij de overige Spaarbanken de saldo's van f 1000, en hooger, het sterkst zijn toegenomen.

10. BOEKJES MET EEN TEGOED:	Samenstelling in percenten.						Toeneming sedert 1918 in percenten.		
	1918.			1919.					
	Rijkspost- spaar- bank.	Overige Spar- banken.	Totaal.	Rijkspost- spaar- bank.	Overige Spar- banken.	Totaal.	Rijkspost- spaar- bank.	Overige Spar- banken.	Totaal.
Van minder dan f 1,—	27,01	18,42	25,15	26,07	17,18	24,08	0,37	1,26	0,43
„ f 1,— tot beneden f 10,—	21,86	19,44	21,34	21,50	18,24	20,91	2,19	5,23	2,79
„ „ 10,— „ „ „ 100,—	24,63	25,11	24,73	24,59	25,42	24,78	3,73	9,91	5,09
„ „ 100,— „ „ „ 1000,—	25,75	28,48	26,34	27,01	29,14	27,48	8,98	11,08	9,43
„ „ 1000,— en hooger	0,75	8,55	2,44	0,83	9,42	2,75	13,50	10,58	18,11
Totaal	100,—	100,—	100,—	100,—	100,—	100,—	3,39	8,57	4,90

Het gemiddeld tegoed bedroeg:

11. IN HET JAAR:	Rijkspostspaarbank.		Overige spaarbanken.		Totaal.	
	Per hoofd der bevolking.	Per boekje.	Per hoofd der bevolking.	Per boekje.	Per hoofd der bevolking.	Per boekje.
1918.	f 35,67	f 133,07	f 26,02	f 314,35	f 61,69	f 175,85
1919.	39,26	142,10	30,04	340,30	69,30	190,10

Derhalve is het gemiddeld tegoed sedert 1918 toegenomen in percenten met:

12.	10,06	6,79	15,45	8,26	12,34	8,10
-----	-------	------	-------	------	-------	------

Tabel 13 geeft een overzicht van het gemiddelde saldo tegoed per inwoner en per boekje van de voornaamste landen der wereld, voor zoover althans daaromtrent gegevens beschikbaar waren in vergelijking met Nederland.

1) In dit aantal is begrepen een aantal boekjes met een tegoed van f 301,— tot f 1200,—.

13. LAND.	Jaar.	Inwoners.	Boekjes.	Saldo tegoed.	Per inwoner.	Per boekje.	Aanmerkingen.
Australië	1918	5 030 479	2 763 737	f 1 419 346 032,—	f 282,15	f 513,56	
"	1919	5 247 019	2 945 839	1 563 011 600,—	298,34	532,23	
Beieren	1915	—	1 259 269	461 042 053,—	—	366,60	
"	1916	—	1 403 817	497 313 025,—	—	353,—	
"	1917	—	1 677 032	538 298 912,—	—	350,65	
"	1918	—	2 018 614	829 376 723,—	—	410,86	
België	1912	7 571 387	3 013 296	508 570 288,—	67,17	168,78	
"	1913	7 638 757	3 116 958	528 511 890,—	68,19	169,56	
Bulgarije	1910	4 329 108	280 775	27 826 732,—	6,43	99,11	
"	1912	4 432 427	340 315	30 263 387,—	6,83	88,93	
Canada	1914	8 075 000	—	677 932 873,—	83,95	—	Aantal boekjes niet bekend.
"	1915	8 138 000	—	658 817 275,—	80,98	—	
Chili	1910	3 415 060	298 018	83 057 567,—	24,32	278,70	
Denemarken . . .	1/4 1917—	—	1 566 252	754 332 550,—	—	484,71	
"	5/8 1918—	—	—	—	—	—	
"	1/4 1918—	—	1 611 554	852 035 836,—	—	528,70	
"	5/8 1919	—	—	—	—	—	
Duitschland . . .	1917	—	30 788 033	15 108 916 997,—	—	490,74	
"	1918	—	32 769 470	18 908 692 232,—	—	576,08	
Egypte	1918	12 907 000	221 352	21 106 778,—	1,64	95,35	
"	1919	13 065 000	236 275	25 070 749,—	1,92	106,11	
Finland	1917	9 346 853	99 048	31 254 028,—	9,34	315,54	
"	1918	8 331 814	100 597	36 363 044,—	10,91	361,47	
Frankrijk	1914	—	14 551 000	2 617 330 900,—	—	179,37	
"	1915	—	14 606 000	2 573 318 560,—	—	176,22	
"	1916	—	14 504 000	2 160 234 400,—	—	148,94	
"	1917	—	14 387 000	2 256 634 800,—	—	156,35	
"	1918	—	14 520 000	2 497 756 000,—	—	172,02	
Groot-Britannië en Ierland . .	1916	—	16 762 715	3 055 357 715,—	—	182,27	
"	1917	—	17 262 320	3 118 459 397,—	—	180,65	
Hongarije	1911	21 030 104	2 719 905	1 999 343 776,—	95,07	733,76	
"	1913	21 409 716	2 744 361	2 005 708 543,—	93,68	730,71	
Italië	1917	36 716 522	9 246 263	2 985 374 183,—	80,76	320,71	
"	1918	36 740 000	—	3 321 717 341,—	104,02	—	
Japan	1916	55 638 608	24 613 962	618 619 255,—	11,12	25,13	
"	1917	56 335 971	27 325 252	838 516 707,—	14,88	30,69	
Nederland	1917	6 725 053	2 491 785	524 352 886,—	77,97	210,43	
"	1918	6 778 699	2 594 487	615 004 093,—	90,73	237,04	
"	1919	6 831 231	2 713 015	701 203 434,—	102,65	258,46	
Noorwegen	1918	2 658 394	1 530 807	1 065 159 653,—	400,68	695,32	
"	1919	—	1 626 202	1 250 360 699,—	—	768,88	
Oostenrijk	1912	—	4 404 506	3 234 348 045,—	—	734,33	
"	1913	—	4 515 843	3 322 106 417,—	—	735,66	
Pruisen	1917	38 374 433	18 718 205	10 033 348 178,—	262,76	538,69	
"	1918	—	20 542 092	12 915 610 941,—	—	623,74	
"	1919	37 239 513	20 755 838	16 831 757 943,—	451,74	810,94	
Rumenië	1910/1911	7 036 796	223 847	30 653 921,—	4,33	133,95	
"	1911/1912	7 230 418	233 003	31 421 656,—	4,35	134,86	
"	1912/1913	7 351 865	225 130	26 610 433,—	3,62	113,20	
"	1913/1914	7 771 341	235 261	28 642 232,—	3,69	121,75	
Rusland	1911	167 820 000	7 949 735	1 938 225 000,—	11,33	243,31	
Saksen	1916	—	3 623 425	1 176 236 602,—	—	324,62	
"	1917	—	3 860 578	1 315 423 695,—	—	340,73	
"	1918	—	4 119 657	1 597 987 362,—	—	387,59	
Ver. Staten van Noord-Amerika .	1918	105 118 467	11 379 553	13 788 381 469,—	131,17	1 211,68	
"	1919	—	10 934 831	14 874 494 040,—	—	1 354,09	
Wurtemberg	1913	2 503 000	841 511	372 855 440,—	148,96	443,08	
"	1914	—	871 224	409 047 006,—	—	470,23	
Zweden	1917	5 800 847	2 603 646	983 258 413,—	169,50	377,05	
"	1918	5 813 850	2 751 504	1 154 899 644,—	198,65	419,73	
Zwitserland	1908	3 647 479	1 899 332	735 319 901,—	207,08	397,68	

De gegevens zijn ontleend:

- voor Australië, Bevolking uit: „Population and Vital Statistics”, Saldo te goed en boekjes uit: „Official Year Book of the Commonwealth of Australia”.
- „ Beieren, Bevolking uit: „Statistisches Jahrbuch für das Königreich Bayern”.
- „ Japan uit: „Résumé statistique de l'Empire du Japon”.
- „ Nederland „ Statistiek der Spaar- en Leenbanken”.
- „ Noorwegen „ Norges Sparebanker”.
- „ Oostenrijk „ Statistik der Sparkassen in Oesterreich und Ländern”.
- „ Saksen Bevolking uit: „Statistisches Jahrbuch für das Königreich Sachsen”.
- „ Wurtemberg „ „ Statistisches Jahrbuch für das Königreich Württemberg”.
- „ Beieren, „ „ „
- „ Saksen } saldo te goed en boekjes uit: „Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich”.
- „ Wurtemberg }

Voor de andere landen zijn zij ontleend aan de Jaarboeken.

Bij dit overzicht dient in aanmerking genomen te worden, dat het gebruik, dat van de Spaarbanken voor belegging van gelden gemaakt wordt, mede beïnvloed wordt door de bepalingen welke daarvoor zijn vastgesteld. In het eene land is het maximum voor het saldo tegoed hooger dan in het andere land, elders is dit aan geen beperking onderworpen. Ook de hooggroothed der rente is van invloed en de bepaling of één spaarder meer dan één spaarbankboekje mag bezitten. Door deze en dergelijke verschilpunten in de bepalingen, die voor het gebruik zijn vastgesteld, zijn de gegevens van land tot land niet zonder meer met elkander te vergelijken. Door dit verschil zullen het ook in het eene land hoofdzakelijk „kleine luyden” zijn, die hun geld in de spaarbanken in bewaring geven, terwijl elders ook andere klassen der bevolking van dit Instituut gebruik zullen maken. De bovengenoemde tabel geeft dan ook meer een beeld van den omvang der bemoeiingen van de Spaarbanken in de verschillende landen dan van het sparen. Immers in hoeverre nog van andere spaargelegenheid gebruik gemaakt wordt (verzekering, deposito's), dan wel aanstonds effecten gekocht worden of gelden in handel en industrie of op andere wijze belegd worden, blijkt uit deze cijfers geenszins. Het zou zeker, indien het mogelijk ware, aanbeveling verdienen, elk van deze punten nader te onderzoeken. Wat de verzekering betreft, zouden de maatschappijen eene splitsing moeten maken van hunne verzekeringen naar de nationaliteiten met vermelding van de gestorte premien en het verzekerd bedrag.

De herleiding der vreemde munten in de Nederlandsche munt heeft plaats gehad overeenkomstig de tabellen voorkomende in den Post-, telegraaf- en telephoongids, voor de postwissels naar het buitenland.

II. BOERENLEENBANKEN.

Van de 1159 aan het Bureau bekende lokale Boerenleenbanken waren op 31 December 1919 aangesloten bij de Centrale Bank te Utrecht 629¹⁾, bij die te Eindhoven 469 en bij die te Alkmaar 45, samen 1143.

De Balans op 31 December 1919 der Coöperatieve Centrale Raiffeisenbank te Utrecht luidde:

14.

Balansrekening op 31 December 1919.

Actieven.		Passieven.	
Kas en Kassiers	f 276 200,54 ⁵	Kapitaal te aandeel . . .	f 323 000,—
Uitgezette gelden	„ 33 875 951,03 ⁵	„ verdere aandelen „	„ 937 500,—
Effecten	„ 5 024 200,94		f 1 260 500,—
Effecten ter belegging van de Reserve . . .	„ 299 905,07	Af nog te storten . . .	„ 1 209 450,—
Onverschene rente van de Reserve . . .	„ 4 298,87		f 51 050,—
Hypotheken	„ 6 233 500,—	Reserve	„ 316 363,42 ⁵
Debiteuren	„ 173 808,54	Nederlandsche Bank . . .	„ 4 431 795,21
Renteloze voorschotten	„ 4 000,—	Crediteuren	„ 18 720,42 ⁵
Onverschene interest	„ 127 943,36	Te betalen coupons . . .	„ 14 392,—
Gebouwen	„ 20 000,—	4 pCt. Deposito-obligatiën	„ 7 081 700,—
Meubilair	„ 848,41	Uitgelote Deposito-obligatiën	„ 42 200,—
Materieel	„ 10 760,49	Deposito's voor 1 jaar vast	„ 3 291 200,—
Voorschotten in Rekening-courant . . .	„ 9 905 169,15	Deposito's in Rekening-courant	„ 40 644 129,30
		Winstsaldo	„ 65 183,85
	f 55 958 734,21		f 55 958 734,21

De Verlies- en Winstrekening over 1919 luidde:

15.

Verlies- en Winstrekening over 1919.

Lasten.		Baten.	
Onkosten	f 167 685,92	Interest	f 426 622,22 ⁵
Koersverlies Effecten	„ 236 315,45	Betaling bij toetreding	„ 65,—
Subsidie Boerenleenbanken	„ 4 602,63 ⁵	Betaling bij uittreding	„ 75,—
Winstsaldo	„ 65 183,85	Jaarlijkse bijdrage der aangesloten banken	
		ingevolge art. 7 der Statuten	„ 36 064,72
		Provisie (abonnements provisie)	„ 4 650,16
		Provisie van Hypotheken	„ 6 230,75
	f 473 787,85 ⁵		f 473 787,85 ⁵

1) In het verslag van de Coöperatieve Centrale Raiffeisenbank te Utrecht wordt vermeld, dat op 31 December 1919 het aantal aangesloten banken 633 bedraagt. Aangezien echter de Banken te Barneveld, Alkmaar en Leeuwarden niet het karakter van eene boerenleenbank dragen, zijn zij niet in de statistiek opgenomen.

De Verlies- en Winstrekening sluit dit jaar met een bedrag van	f 65 183,85
Voorgesteld wordt daarvan af te schrijven:	
op de rekening „Meubilair”	847,41
Zoodat overblijft een bedrag van	f 64 336,44

hiervan moet in het Reservefonds worden gestort:

volgens art. 7, sub b der Statuten, de gelden welke de leden bij hunne toe- en uitreding betaalden	140,—
Blijft	f 64 196,44

en voorts dit bedrag, overeenkomstig art. 40 der Statuten, in het reservefonds te storten, dat daardoor zal stijgen tot f 380 699,86⁵.

De Balans op 31 December 1919 der Coöperatieve Centrale Boerenleenbank te Eindhoven luidde:

16. Balansrekening op 31 December 1919.

Actieven		Passieven	
Aandeelhouders — voor nog te storten —	f 1 200 000,—	Kapitaal	f 1 410 000,—
Kassa	119 392,99	Boerenleenbanken (Rekening-Courant)	43 708 364,67 ⁵
Vreemd geld	7 739,84	(Deposito met een jaar opzegging)	9 830 500,—
Coupons en losbare stukken	15 684,03	Diverse Crediteuren	1 424 078,86 ⁵
Effectenrekening	942,50	Kassiers	6 096 828,91 ⁵
Kassiers	3 419 202,97	Beleening o/g	3 825 000,—
Disconto's	6 245 511,61	4½/0 tienjarige Schuldbrieven	3 000 000,—
Deposito u/g	5 350 000,—	Markendeposanten	52 447,98
Prolongatie u/g	550 000,—	Te betalen Coupons	49 360,—
Effectenfonds	8 930 723,25	Te betalen Dividend	4,—
Deelname Nederlandsche Landbouwbank	152 500,—	Reservefonds (gewoon)	100 587,36
Schatkistbiljetten	6 546 875,—	Reserve „B” Crisisfonds	102 228,40
Leeningen met Effectenonderpand	18 103 680,11	Reserve gebouwen	18 000,—
Provincieën, Gemeenten en Polders	11 203 983,95	Fonds tot oprichting eener onderlinge inbraakverzekering	10 660,56
Crediethypotheek	1 915 626,68	Diverse Deposanten Effectenleendepôt	311 140,—
Hypotheek	2 525 341,85	Bewaargevers van Titels	1 848 850,—
Boerenleenbanken	1 600 446,55	Bewaargevers van vreemd geld	13 372,10
Diverse debiteuren	6 341 965,89	Renterekening — loopende rente —	52 148,45
Gebouwen	79 586,21	Onkosten — nog te betalen —	1 811,84
Meubilair	3 800,—	Winst	65 248,04 ⁵
Effectenleendepôt	311 140,—		
Bewaarneming van Titels	1 848 850,—		
Bewaarneming van vreemd geld	13 372,10		
4½/0 tienjarige schuldbrieven in Portefeuille	110 000,—		
Renterekening — loopende rente —	190 648,66		
Onkosten — nog te ontvangen —	612,50		
	f 71 915 626,19		f 71 915 626,19

De Verlies- en Winstrekening over 1919 luidde:

17. Verlies- en Winstrekening over 1919.

Debet.		Credit.	
Onkostenrekening	f 113 354,31	Saldo Onverdeelde winst 1918	f 54,25 ⁵
Koersverlies op Effecten	698 239,44	Renterekening	850 126,53
Bijdrage Pensioenfonds	2 933,69	Provisierekening	22 607,30
Safehuur	40,—	Restitutie O. W. 1918	9 270,—
Reserve Gebouwen	1 600,—	Safehuur	200,—
Afschrijving Meubilair	1 000,—	Boete Algemeene Vergadering	157,50
Winst	65 248,04 ⁵		
	f 882 415,48 ⁵		f 882 415,48 ⁵

De winst ad	f	65 248,04 ⁵
is als volgt verdeeld:		
a. Uit te keeren 4 pct. (maximum) dividend over het gestorte kapitaal ad f 141 000,—	f	5 640,—
b. Bijstorting in het Reservefonds (10 pCt.)	"	6 524,80
		<u>12 164,80</u>
	f	53 083,24 ⁵
c. Over te nemen van Boerenleenbanken haar aandeel in het bestaande Crisisfonds, voortaan te noemen Crisisfonds I, bedragende inclusief opgelopen rente.	"	39 652,70
Over te brengen op nieuwe rekening	f	13 430,54 ⁵

De Balans op 31 December 1919 der Coöperatieve Centrale Landbouwbank te Alkmaar luidde:

18. Balansrekening op 31 December 1919.

Actieven.		Passieven.	
Kassa	f 10 521,65	Beleeningen o/g	f 934 900,—
Kassiers	39 870,20	Prolongatie o/g	42 000,—
Debiteuren met effectenonderpand	250 775,—	Aangesloten banken Depots	968 482,35
Gemeenten, polders, enz.	379 900,—	" " Termijn	847 100,—
Schatkistbiljetten	100 128,75	" " Accepten	355 000,—
Effecten	1 337 662,92	Nederlandsche Bank Disconto	355 000,—
Hypotheken u/g.	103 800,—	Rente	7 248,91
Deposito u/g.	181 914,68	Onkosten	499,57
Diverse vereenigingen	38 458,80	Salarissen	350,—
Aangesloten banken Voorschotten	714 076,72	Presentiegelden	45,25
Accepten	355 000,—	Inspectie	196,55
Meubilair	179,15	Propaganda	15,05
Rente	32 578,54 ⁵	Waarborgfonds	193 000,—
Onkosten	703,48	Aandeelenkapitaal	45 000,—
Aangesloten banken nog te storten	8 000,—		
Verlies vorige jaren	129 920,37 ⁵		
Verlies 1919	64 444,39		
	<u>f 3 748 837,68</u>		<u>f 3 748 837,68</u>

De Verlies- en Winstrekening over 1919 luidde:

19. Verlies- en Winstrekening over 1919.

Debet.		Credit.	
Salarissen	f 4 993,—	Rente	f 28 286,84
Presentiegelden	1 128,40	Provisie	259,30
Inspectie	782,72	Verlies 1919	64 444,39
Onkosten	1 598,98 ⁵		
Propaganda	284,42 ⁵		
Afschrijving effecten	84 203,—		
	<u>f 92 990,53</u>		<u>f 92 990,53</u>

Voor wat het bedrijf der Centrale Boerenleenbanken aangaat, ontleenen we aan haar verslagen over 1919, dat bij de Coöperatieve Centrale Raiffeisenbank te Utrecht aan het einde van het jaar het bedrag der uitgezette gelden f 33875951,03⁵ bedroeg, welke gelden gedeeltelijk waren uitgezet à deposito of op prolongatie, gedeeltelijk belegd in kasgeldleeningen aan Gemeenten en Waterschappen, in leeningen op korten en langen termijn aan vereenigingen, bedoeld bij art. 2 al. 3 der statuten en ten slotte belegd in Schatkistpapier. Aan voorschotten stond een bedrag van f 9905169,15 nit.

Gedurende het geheele boekjaar konden alle voorschotten worden verstrekt uit de deposito's zoodat geen promessen behoeften te worden verdisconteerd.

De onderpanden voor de à deposito of op prolongatie uitgezette bedragen, hadden steeds een overwaarde van meer dan 20 pCt.

Het maximum-crediet, hetwelk aan een lid tot wederopzeggens toe werd verleend, bedroeg f 70 000,—, overeenkomstig art. 16 van het huishoudelijk reglement.

Met machtiging van den Raad van Toezicht werd aan enkele aangesloten vereenigingen een hooger crediet dan f 70 000,— toegestaan.

De rente in Rekening-Courant bedroeg gedurende het boekjaar 1919:

- a. 3,25 pCt. 'sjaars, door de Centrale Bank te vergoeden voor alle stortingen van — en te berekenen voor alle betalingen aan de locale banken, zoolang deze van de Centrale Bank te vorderen hadden;
- b. 4,25 pCt. 'sjaars, door de Centrale Bank te berekenen voor alle betalingen aan — en te vergoeden voor alle stortingen door locale banken, zoolang deze bij de Centrale Bank in voorschot waren.

Provisie, portii, zegel- en assurantiekosten ten behoeve der locale banken besteed, of eenig percentage van de door de locale Banken gemaakte winsten, werden niet in rekening gebracht.

De Coöperatieve Centrale Boerenleenbank te Eindhoven zag het aantal locale banken, dat zich bij haar aangesloten heeft, met 34 toenemen. Het totaal aantal aangesloten banken bedroeg aan het einde van 1919, 469.

Het kapitaal der bank bedroeg einde 1919 . . . . . f 1 410 000,—
(470 Aandeelhouders-Boerenleenbanken elk met 3 aandelen à f 1 000,—)

In 1919 werd voor deposito's in rekening-courant een rente vergoed van $3\frac{1}{4}$ pCt. en voor deposito's met een jaar opzegging $3\frac{3}{4}$ pCt. Voor voorschotten werd eene rente berekend van 4 pCt.

Bij de Coöperatieve Centrale Landbouwbank te Alkmaar was op 31 December 1919 f 963 432,35 in deposito, terwijl f 714 976,72 aan voorschotten uitstond.

De rentevoet was als volgt:

Voor voorschotten $4\frac{1}{2}$ pCt., voor deposito's met acht dagen opzegging $3\frac{1}{2}$ pCt.

Voor bedragen, welke voor een jaar of een half jaar vast gedeponceerd werden, werd resp. 4 pCt. en $3\frac{3}{4}$ pCt. rente vergoed.

Voor bedragen gestort in het waarborgfonds, werd vergoed 4 pCt. zijnde de gemiddelde rente tusschen voorschotten en deposito's met 8 dagen opzegging.

Voor den jaargang 1919 zijn gegevens ontvangen van 1155 Boerenleenbanken, terwijl dit aantal voor den vorigen jaargang 1105 was. ¹⁾

Ook voor de Boerenleenbanken volgt hier een overzicht, dat een vergelijking toelaat tusschen de werkzaamheid dezer banken in 1918 en die in 1919. Evenals bij de Spaarbanken zijn, ter bevordering van een juiste vergelijking, alle instellingen buiten rekening gelaten, die niet in beide jaren opgaven verstrekt hebben, voor zoover opheffing of oprichting niet de oorzaak daarvan was.

De Inleggersrekening luidt als volgt:

20. AANTAL INLAGEN EN TERUGBETALINGEN.	1918	1919	Toeneming sedert 1918 in procenten.
	²⁾ 508 banken.	²⁾ 508 banken.	
Aantal inlagen gedurende het boekjaar	138 637	149 050	7,51
„ terugbetalingen gedurende het boekjaar	70 308	86 791	23,45
BEDRAG DER INLAGEN EN UITBETALINGEN.			
	1918	1919	Toeneming sedert 1918 in procenten.
	1103 banken.	1151 banken.	
Aantal boekjes op het einde van het boekjaar in omloop	216 355	222 520	2,85
Bedrag van het tegoed der inleggers aan het begin van het boekjaar	f 148 831 351	³⁾ f 196 594 252	32,11
„ der inlagen gedurende het boekjaar (zonder rente)	135 542 876	156 123 339	15,19
„ „ aan inleggers toegekende rente	4 942 272	6 498 599	31,49
„ „ uitbetalingen (uitbetaalde rente inbegrepen)	92 721 350	132 131 319	42,50
„ van het tegoed der inleggers, rente inbegrepen, op het einde van het boekjaar	³⁾ 106 595 149	227 039 872	15,51

¹⁾ Van de 5 ten vorigen jare opgerichte Boerenleenbanken, gevestigd te Almkerk, Lepelstraat, Berkenwoude, Langerak en Eext, die wegens den korten duur van hun bestaan over dat jaar geen gegevens konden verstrekken, zijn dit jaar wel gegevens ingekomen.

De in 1919 nieuw opgerichte Boerenleenbank gevestigd te Groenlo, kon wegens den korten duur van haar bestaan geen opgaven verstrekken.

Voorts hebben 43 in den loop van 1919 opgerichte Boerenleenbanken opgaven ingezonden, n.l. de banken te:

Capelle, Cromvoirt, Helenaveen (gem. Deurne e.a.), St. Michielsgestel, Hulsel (gem. H. en L. Mierde), Sprang, Waalre, Apeldoorn, Appeltern, Angeren (gem. Bemmelt), Angeren (gem. Bemmelt), Doornenburg (gem. Bemmelt), Stokkum, (gem. Bergh), Borculo, Varselder (gem. Gendringen), Neede, Rietmolen, (gem. Neede), Hattemerbroek (gem. Oudebroek), Steenderen, Tiel, Beek bij Nijmegen (gem. Ubbergen), Leuth (gem. Ubbergen), Twello (gem. Voorst), Vorden, Puttershoek, Vianen, Graff, Brainisse, Philippine, Jellum (gem. Baarderadeel), Holwerd (gem. Westdongeradeel), Ternaard (gem. Westdongeradeel), Almelo, Dalfsen, Deventer, Hellendoorn, Kuinre, Rijssen, Mariaparochie (gem. Tubbergen), Deurningen (gem. Weerselo), Finsterwolde, Oirsbeek en Vaals.

De banken te Noordbroek en Mierlo, die over het vorige jaar wel inzonden, hebben dit jaar geen gegevens verstrekt, daarentegen zijn ze van de banken te Berchem, Haemstede, Landsmeer en Hoogland dit jaar wel ingekomen echter niet in 1918.

²⁾ Dit aantal is zooveel kleiner omdat van een groot aantal banken dienaangaande geen opgaven konden verkregen worden.

³⁾ Het verschil tusschen deze beide bedragen vindt zijn oorsprong in fouten, die, in vorige opgaven van de Boerenleenbanken, ontvangen, voorkwamen en, hoewel verbetering voor den betreffenden jaargang, ondanks met de besturen der instellingen gevoerde correspondentie, onmogelijk bleek, thans hersteld zijn.

Uit de Voorschottenrekening blijkt:

21.	AANTAL DER VOORSCHOTTEN EN TERUGBETALINGEN.	1918	1919	Toeneming sedert 1918 in procenten.
		1) 557 banken.	1) 557 banken.	
Aantal voorschotten nog loopend aan het begin van het boekjaar		23 998	24 428	1,70
„ „ verleend gedurende het boekjaar		8 035	10 481	30,44
„ „ afgelost „ „ „ „		7 117	7 126	0,13
„ „ nog loopend op het einde van het boekjaar		24 016	27 783	11,51
BEDRAG DER VOORSCHOTTEN EN TERUGBETALINGEN.		1918	1919	Toeneming sedert 1918 in procenten.
		1103 banken.	1151 banken.	
Bedrag der voorschotten nog loopend aan het begin van het boekjaar . . .	ƒ 43 231 075	2) ƒ 52 958 676	25,40	
„ „ „ verleend gedurende het boekjaar	28 198 081	49 557 769	75,75	
„ „ „ afgelost door leeners gedurende het boekjaar . . .	17 547 286	24 203 314	37,93	
„ „ „ „ „ borgen „ „ „ „	—	—	—	
„ „ „ afgeschreven wegens onbetaarheid gedurende het boekjaar	54	470	770,37	
„ „ „ nog loopend op het einde van het boekjaar	2) 52 881 816	78 312 661	48,09	

De beide volgende staatjes geven een overzicht van de Activa en Passiva der Boerenleenbanken in de jaren 1918 en 1919 zoowel de absolute cijfers alsook de procentsgewijze samenstelling en de betrekkelijke toe- of afneming van elk der samenstellende deelen.

22.

ACTIVA.

	In totaal.		In procenten.		Toe-, resp. afneming sedert 1918 in procenten.
	1918	1919	1918	1919	
	1033 instellingen.	1131 instellingen.			
Effecten	ƒ 10 259 711	ƒ 13 463 515	4,81	5,41	31,23
Kantoormeubelen e. a. roerende goederen	168 732	308 425	0,08	0,12	32,79
Onroerende eigendommen	310 609	545 571	0,15	0,22	75,65
Hypotheken	509 159	605 240	0,24	0,24	18,87
Voorschotten tegen onderpand van effecten	—	13 000	—	0,01	—
Andere voorschotten	51 766 728	76 563 914	24,26	30,80	47,91
Gelden in loopende rekening met $\left\{ \begin{array}{l} \text{de leden} \\ \text{de Centrale Bank} \end{array} \right.$	28 504 120	49 145 023	13,36	19,77	72,41
Andere deposito's, uitstaande renten, provisien, enz.	105 380 595	89 674 412	49,39	36,07	— 14,90
Gelden in kas (coupons inbegrepen)	5 810 724	7 371 523	2,72	2,96	26,86
Tekort (verlies)	10 550 883	10 703 606	4,95	4,33	1,98
	79 535	167 430	0,04	0,07	110,51
Totaal	ƒ 213 340 796	ƒ 248 631 659	100,—	100,—	16,54

23.

PASSIVA.

Tegoed der inleggers op het einde van het boekjaar	ƒ 193 255 538	ƒ 221 846 757	90,11	89,23	15,39
Bedrag der reserve (fonds)	2 693 614	3 281 818	1,26	1,32	21,84
Kapitaal verschuldigd in $\left\{ \begin{array}{l} \text{met de leden} \\ \text{met de Centrale Bank} \end{array} \right.$	16 921 718	17 033 353	7,93	6,87	0,96
loopende rekening	1 373 486	6 176 655	0,65	2,48	349,71
Kapitaal opgenomen bij de Centrale Bank	17 596	199	0,01	—	— 98,87
" " " " derden	38 223	101 266	0,02	0,04	164,93
Overige crediteuren	49 621	141 611	0,02	0,06	185,39
Totaal	ƒ 213 340 796	ƒ 248 631 659	100,—	100,—	16,54

1) Zie noot 2) op bladz. 13. 2) Zie noot 3) op bladz. 13.

Omtrent de wijze van belegging der gelden, zijn de gegevens van de Boerenleenbanken niet zoo ruim als van de gewone Spaarbanken, wat vermoedelijk verband houdt met de omstandigheid, dat de boekhouding der Boerenleenbanken zoo eenvoudig mogelijk aangelegd is en bij vele dier instellingen in de balans nog geen onderscheiding is gemaakt naar de verschillende groepen van effecten, waarin de waarden belegd zijn. Toch zijn de ontvangen inlichtingen reeds belangrijk genoeg, om ze hier te vermelden en tevens ruim genoeg om vergelijkingen te trekken tusschen de beide jaren 1918 en 1919. Uit het hiervolgend overzicht blijkt, voor zoover de ingekomen formulieren hieromtrent inlichtingen gaven, hoe de gelden der Boerenleenbanken door deze belegd waren, welk aandeel elk der groepen van belegging in het geheel had en de toe-, resp. afneming van een en ander van 1918 op 1919.

24. AARD DER BELEGGINGEN.	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afneming sedert 1918 in procenten.
	1918	1919	1918	1919	
	1078 instellingen.	1123 instellingen.			
Staatsschuld ten laste van Nederland	f 1 046 463	f 1 556 969	0,52	0,66	48,78
„ „ „ „ andere landen	4 622	12 853	0,002	0,01	178,08
Schuldbrieven ten laste van { in Nederland	1 234 671	1 340 446	0,64	0,78	43,26
publiekrechtelijke lichamen { „ andere landen	5 561	21 751	0,002	0,01	291,13
Aandeelen:					
binnenlandsche	687 958	1 073 522	0,34	0,45	56,04
buitenlandsche	2 134	3 319	0,001	0,001	78,96
Obligatiën en pandbrieven:					
binnenlandsche	5 192 999	7 906 498	3,07	3,38	29,12
buitenlandsche	50 219	43 824	0,03	0,02	— 12,73
Hypotheken	509 159	605 241	0,25	0,25	13,87
Prolongatiën	—	13 000	—	0,01	—
Belegging van anderen aard	191 462 167	222 759 872	94,09	94,20	16,35
Onroerende goederen	310 809	545 571	0,16	0,23	75,65
Totaal	f 201 556 562	f 236 473 366	100,—	100,—	17,32

Wat de gekweekte rente betreft, bleek het bij de eenvoudige wijze van boekhouding, door de Boerenleenbanken gevoerd, niet doenlijk deze voor de effecten gespecificeerd op te geven; voor de hoofdgroepen van belegging geeft tabel 25 intusschen een overzicht:

25. BEDRAG DER RENTEN GEKWEKT UIT:	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afneming sedert 1918 in procenten.
	1918	1919	1918.	1919.	
	1052 instellingen.	1099 instellingen.			
Effecten	f 237 393	f 353 092	3,72	4,17	48,74
Hypotheken	8 291	11 011	0,13	0,13	32,81
Prolongatie	11 007	20	0,17	0,0002	— 99,82
Voorschotten	2 204 637	2 878 242	34,51	34,04	30,55
Anderen hoofde	3 918 528	5 210 966	61,35	61,62	32,98
Huren van onroerende goederen	7 586	3 220	0,12	0,04	— 57,55
Totaal	f 6 387 442	f 8 456 551	100,—	100,—	32,39

Uit de tabellen 26 en 27 blijkt, dat de baten en lasten bij de voor de vergelijking tusschen beide jaren in aanmerking komende Boerenleenbanken en haar procentische samenstellingen zijn geweest als volgt:

26.

B A T E N.

	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afnemings sedert 1918 in procenten.
	1918	1919	1918	1919	
	1052 instellingen.	1099 instellingen.			
Renten van effecten, hypotheeken, enz.	f 6 379 856	f 8 453 330	95,46	96,12	32,50
Huren van onroerende goederen	7 586	8 221	0,11	0,04	— 57,54
Waardevermeerdering van effecten bij verkoop of balans	517	3 563	0,01	0,04	589,17
Baten uit anderen hoofde	295 569	334 508	4,42	3,80	13,17
Totaal der baten	f 6 683 528	f 8 794 020	100,—	100,—	31,59

27.

L A S T E N.

	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afnemings sedert 1918 in procenten.
	1918	1919	1918	1919	
Bedrag der aan spaarders toegekende rente	f 4 868 777	f 6 339 490	77,87	76,85	30,21
Renten van opgenomen kapitalen	466 111	662 594	7,45	8,03	42,15
Administratiekosten	884 431	466 874	6,15	5,66	21,45
Waardevermindering van effecten bij verkoop of balans	199 632	208 153	2,23	2,52	49,07
Bedrag van het verlies op voorschotten wegens oninbaar- heid afgeschreven	54	470	—	0,01	770,37
Overige lasten	393 695	571 175	6,30	6,93	45,08
Totaal der lasten	f 6 252 700	f 8 248 756	100,—	100,—	31,92

Hoe de aantallen spaarboekjes, bij de Boerenleenbanken in omloop, aan het einde van het jaar naar de grootte van het tegoed verdeeld waren, blijkt uit de volgende tabel, welke tevens doet zien de percentsgewijze verdeling dier boekjes naar de grootte van het tegoed en de toeneming der aantallen boekjes, in procenten, in elke groep sedert 1918.

28.

BOEKJES MET EEN TEGOED:

	In totaal.		In procenten.		Toeneming sedert 1918 in procenten.
	1918	1919	1918	1919	
	1) 559 instellingen.	1) 559 instellingen.			
Van beneden f 10,—	13 489	14 541	11,96	11,63	7,80
van f 10,— tot beneden „ 100,—	26 633	30 147	23,61	24,12	13,19
„ „ 100,— „ „ 1 000,—	41 645	45 335	36,91	36,27	8,86
„ „ 1 000,— en hooger	31 049	34 965	27,52	27,98	12,61
Totaal	112 816	124 988	100,—	100,—	10,79

Uit dit overzicht blijkt dat bij de Boerenleenbanken de boekjes met een saldo tegoed van f 10,— tot beneden f 100,— het sterkst zijn toegenomen.

Ten slotte geeft tabel 29 een overzicht van de aantallen der verleende voorschotten, de verdeling dezer in procenten naar de grootte van het bedrag en de toe-, respect. afnemings sedert 1918.

29.

	In totaal.		In procenten.		Toeneming sedert 1918 in procenten.
	1918	1919	1918	1919	
	1103 instellingen.	1151 instellingen.			
Aantal leden op het einde van het boekjaar	125 273	137 731	—	—	9,94
VOORSCHOTTEN VERLEEND:	1) 531 instellingen.	1) 531 instellingen.	In procenten.		Toe-, resp. afnemings sedert 1918 in procenten.
			1918	1919	
Beneden f 50,—	72	66	0,93	0,67	— 8,33
van f 50,— tot beneden „ 100,—	241	209	3,12	2,11	— 13,28
„ „ 100,— „ „ 200,—	728	729	9,43	7,37	0,14
„ „ 200,— „ „ 300,—	655	793	8,43	8,02	21,07
„ „ 300,— „ „ 500,—	1 097	1 237	14,21	12,50	12,76
„ „ 500,— „ „ 1 000,—	1 546	1 764	20,02	17,83	14,10
„ „ 1 000,— en hooger	3 383	5 094	43,81	51,50	50,58
Totaal	7 722	9 892	100,—	100,—	28,10

1) Zie noot 2) op bladz. 13.

III. SPAARKASSEN.

Voor den jaargang 1919 zijn van 19 Spaarkassen gegevens ontvangen; tegen 24 in 1918
Van 5 Spaarkassen zijn in 1919 geen gegevens ingekomen ¹⁾.

30. DEELNEMERS, STORTINGEN EN INLEGGERSREKENING.	1918.	1919.	Toe- resp. afnemings sedert 1918 in percenten.
	19 instellingen.	19 instellingen.	
Aantal deelnemers gedurende het boekjaar	2 824	3 529	24,96
" stortingén	36 074	36 065	— 0,02
Bedrag van het tegoed der inleggers aan het einde van het vorig boekjaar	f 633 481	f 695 722	9,83
" der inlagen	318 847	350 933	19,47
" " rente en premieën	23 925	28 492	19,09
" " nitbetalingen (in geld)	280 333	309 800	10,51
" " " (in natura)	300	—	—
" van het tegoed der inleggers aan het einde van het boekjaar.	695 722	795 347	14,33

De staatjes 31 en 32 geven een overzicht van de baten en lasten volgens de Winst- en Verliesrekening betreffende de jaren 1918 en 1919. In 1919 werden voor deze rekening door 15 instellingen gegevens ingezonden, tegen 18 in 1918.

31. B A T E N.	In totaal.		In percenten.		Toe- resp. afnemings sedert 1918 in percenten.
	1918.	1919.	1918.	1919.	
	14 instellingen.	14 instellingen.			
Rente van belegde gelden	f 24 784	f 31 142	81,61	93,04	25,65
Giften en bijdragen van anderen	522	445	1,72	1,33	— 14,75
Inkomsten uit bezittingen	1 629	730	5,36	2,19	— 55,19
Andere baten	3 435	1 153	11,31	3,44	— 66,43
Totaal	f 30 370	f 33 470	100,—	100,—	10,21

32. L A S T E N.	In totaal.		In percenten.		Toe- resp. afnemings sedert 1918 in percenten.
	1918.	1919.	1918.	1919.	
	14 instellingen.	14 instellingen.			
Bedrag der aan inleggers toegekende rente en premie	f 20 709	f 25 055	65,83	50,66	20,99
Administratiekosten	2 474	2 213	7,56	4,48	— 10,35
Andere lasten	8 276	22 188	26,31	44,30	168,10
Totaal	f 31 459	f 49 461	100,—	100,—	57,22

IV. HULPBANKEN.

Voor den jaargang 1919 zijn van 71 instellingen gegevens ingekomen, tegen 78 in 1918.

Van 9 Hulpbanken zijn dit jaar geen gegevens ingekomen, echter wel in 1918 ²⁾. 2 Hulpbanken hebben dit jaar wel gegevens ingezonden, echter niet in 1918 ³⁾.

¹⁾ Spaarkas „Nut en Genoegen te Leiden; Spaarkas van den Ned. R. K. Volksbond te Leiden; Vereeniging „Spaarkas“ te Francken; Onderlinge Waarborgvereeniging voor Werklieden en Arbeiders te Zeist; Spaarkas, afd. Leidschendam v. d. R. K. Volksbond te Veer.

²⁾ Leidsche Hulpbank te Leiden; Nutsvoorschotbank te Middelharnis; Middenstands-Credietbank te Breshens; Middenstands-Credietbank te Vlissingen; Middenstands-Credietbank te Zeist; Hulpbank te Workum; Renteloze Voorschotbank te Kampen; Volksbank Hoogezand-Sappemeer te Sappemeer; Groninger Voorschotbank te Groningen.

³⁾ N. V. Eerste Leidsche Hulpbank te Leiden; Coöp. Spaar- en Voorschotbank „Boaz“ te Zwolle.

Het volgende staatje geeft een overzicht van de aantallen voorschotten:

33. AANTAL VOORSCHOTTEN.	1918.		1919.		Toe- resp. afneming sedert 1918 in procenten.
	52 instellingen.		52 instellingen.		
Gevraagd	5 762	6 200			7,60
Geweigerd	610	734			20,33
Verleend	5 152	5 466			6,09
In den aanvang van het jaar nog loopend	7 866	7 270			— 8,74
Gedurende het jaar geheel afgelost of afgeschreven	5 360	5 402			— 7,82
Op het einde van het jaar nog loopend	7 258	7 334			1,05

Tabel 34 geeft een overzicht van de bedragen der voorschotten, alle berekend zonder rente.

34. BEDRAG DER VOORSCHOTTEN.	1918.		1919.		Toe- resp. afneming sedert 1918 in procenten.
	69 instellingen.		69 instellingen.		
In het begin van het jaar nog loopend	f 2 846 243	1) f 3 015 143			5,93
Gedurende het jaar verleend	1 918 253	2 683 095			39,87
Door leeners terugbetaald	1 734 464	1 769 433			2,02
„ borgen	11 763	4 043			— 65,63
Afgeschreven wegens oninbaarheid	1 047	523			— 50,05
Op het einde van het jaar nog verschuldigd	1) 3 017 223	3 924 239			30,06

Door het volgende staatje wordt aangegeven, hoeveel van het op voorschotten afgeschreven bedrag per f 1000,— door leeners en borgen is terugbetaald en hoeveel als oninbaar op de voorschotten afgeschreven is, met de verhoudingsgetallen dier bedragen in de beide jaren.

35.	1918.	1919.	Toe- resp. afneming sedert 1918 in procenten.
Door leeners is terugbetaald	f 992,67	f 997,43	0,48
„ borgen „	6,73	2,28	— 66,13
Wegens oninbaarheid is afgeschreven	0,60	0,29	— 51,67

De beide volgende staatjes geven een blik op de Activa en Passiva der Hulpbanken op het einde van het jaar.

36. A C T I V A.	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afneming sedert 1918 in procenten.
	1918.	1919.	1918.	1919.	
	45 instellingen.	45 instellingen.			
Door deelnemers verschuldigd (zonder rente)	f 1 620 898	f 2 010 935	63,65	71,50	24,08
Onroerende eigendommen	37 743	38 107	1,48	1,35	0,96
Gelden in kas	78 240	73 162	3,07	2,60	— 6,49
Effecten en andere waarden	405 278	391 684	15,92	13,93	— 3,35
Overige debiteuren	404 367	298 748	15,88	10,62	— 26,12
Totaal	f 2 546 326	f 2 812 636	100,—	100,—	10,46

37. P A S S I V A.	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afneming sedert 1918 in procenten.
	1918.	1919.	1918.	1919.	
	45 instellingen.	45 instellingen.			
Aan aandeelhouders verschuldigd	f 945 764	f 1 118 191	37,14	39,76	18,23
Eigen kapitaal of reserve	425 090	377 352	16,69	13,41	— 11,23
Kapitaal bij derden opgenomen	700 069	918 331	31,03	32,65	16,23
Overige crediteuren	385 403	398 762	15,14	14,18	3,47
Totaal	f 2 546 326	f 2 812 636	100,—	100,—	10,46

1) Het verschil tusschen deze beide cijfers vindt zijn oorsprong in fouten, die in vorige opgaven van de Hulpbanken ontvangen, voorkwamen en, hoewel verbetering voor den betreffenden jaargang, ondanks met de besturen der instellingen gevoerde correspondentie, onmogelijk bleek, thans hersteld zijn.

Tabellen 38 en 39 geven een overzicht van de Baten en Lasten, volgens de Winst- en Verliesrekening.

38. B A T E N.	In totaal.		In procenten.		Toe-, resp. afnemings sedert 1918 in procenten.
	1918	1919	1918	1919	
	41 instellingen.	41 instellingen.			
Renten van voorschotten	f 83 278	f 94 033	53,17	54,68	12,91
Boeten	291	322	0,19	0,19	10,65
Inkomsten van bezittingen	7 318	6 832	4,67	3,97	— 6,78
Giften en bijdragen	61 408	54 071	39,25	31,44	— 12,03
Baten uit anderen hoofde	4 258	16 727	2,72	9,72	292,84
Totaal	f 156 618	f 171 975	100,—	100,—	9,81

39. L A S T E N.	In totaal.		In procenten.		Toe-, resp. afnemings sedert 1918 in procenten.
	1918	1919	1918	1919	
	Renten van opgenomen kapitaal	f 38 521			
Restitutie van rente en premie	1 185	1 181	0,89	0,82	— 0,34
Administratiekosten	38 677	42 022	28,97	29,65	10,95
Afschrijving wegens oninbaarheid	1 307	120	0,98	0,08	— 90,82
Andere lasten	53 816	57 139	40,31	39,47	6,17
Totaal	f 133 506	f 144 764	100,—	100,—	8,43

Voorts werd uit de Kapitaal- en de Winst- en Verliesrekening de volgende staat omtrent het kapitaal en de gemaakte winst samengesteld.

40. KAPITAAL EN WINST.	1918	1919	Toe-, resp. afnemings sedert 1918 in procenten.
Kapitaal aan de banken toebehoorend	f 425 090	f 377 353	— 11,33
Bedrag der winst	23 108	27 212	17,76
Waarvan uitgekeerd of nog uit te keeren aan aandeelhouders	12 548	16 391	30,63
Overig deel der winst	10 560	10 821	2,47
" " " " in procenten	2,48	2,86	15,32

De in 1918 en 1919 verleende voorschotten waren naar de grootte der bedragen als volgt verdeeld:

41. VOORSCHOTTEN IN BEDRAGEN.	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afnemings sedert 1918 in procenten.
	1918.	1919.	1918	1919	
	53 instellingen.	53 instellingen.			
Beneden f 25,—	218	159	4,53	3,16	— 27,00
Van f 25,— tot beneden f 100,—	1 589	1 304	33,40	25,96	— 17,94
" " 100,— " " " 200,—	1 354	1 652	28,46	32,88	22,01
" " 200,— " " " 300,—	592	603	12,45	11,95	1,69
" " 300,— " " " 500,—	404	497	8,40	9,89	23,02
" " 500,— " " " 1000,—	259	344	5,45	6,85	32,32
" " 1000,— en hooger	341	466	7,17	9,28	36,60
Totaal	4 757	5 024	100,—	100,—	5 61

V. BANKEN VAN LEENING.

Voor den jaargang 1919 zijn, evenals voor den vorigen jaargang, van 17 instellingen gegevens ingekomen.

Dit onderdeel der Statistiek bepaalt zich overigens, wegens de onmogelijkheid om van de particuliere leenbanken de noodige gegevens te verkrijgen, evenals in vorige jaren, tot de gemeentelijke banken van leening, zoowel die in eigen beheer als de verpachte.

Het hier volgende staatje geeft een overzicht van de aantallen panden.

42. AANTALLEN PANDEN.	1918.		1919.		Toe-, respect. afnemingsedert 1918 in procenten.
	17 instellingen.		17 instellingen.		
Aan het begin van het jaar nog aanwezig	f	366 760	f	360 879	— 1,60
Gedurende het jaar beleend		2 112 064		1 973 553	— 6,60
Binnen 8 dagen gelost		846 884		966 757	14,16
Na langeren tijd		1 219 775		992 941	— 18,60
Verkocht		52 236		63 952	22,43
Aan het einde van het jaar nog aanwezig		360 870		310 782	— 13,88

Tabel 43 geeft een overzicht van de bedragen der Beleenersrekening.

43. BELEENERSREKENING.	1918.		1919.		Toe-, respect. afnemingsedert 1918 in procenten.
	17 instellingen.		17 instellingen.		
Bij het begin van het jaar op de panden nog verschuldigd (zonder rente)	f	2 603 942	f	3 397 302	30,47
Gedurende het jaar op de panden voorgeschoten		14 072 052		14 674 870	4,28
Bedrag der aflossingen (zonder rente)		13 006 667		14 749 746	13,40
„ „ voorschotten op gedurende het jaar verkochte panden		272 925		408 021	49,50
Op het einde van het jaar nog op de panden verschuldigd (zonder rente)		3 397 302		2 914 406	— 14,21

De beide volgende staatjes geven een overzicht van de Activa en Passiva op het einde van het boekjaar, volgens de Kapitaalrekening, in totaal en in procenten.

44. A C T I V A.	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afnemingsedert 1918 in procenten.
	1918.	1919.	1918.	1919.	
	17 instellingen.	17 instellingen.			
Bedrag van het aan het einde van het jaar op de panden nog verschuldigde	f	3 397 302	f	2 914 406	70,95
Onroerende eigendommen		540 955		536 462	11,30
Gelden in kas		411 625		448 210	8,60
Effecten en andere waarden		42 577		16 200	0,89
Overige debiteuren		395 767		515 621	8,26
Totaal	f	4 788 226	f	4 430 899	100,—

45. P A S S I V A.	In totaal.		In procenten.		Toe-, respect. afnemingsedert 1918 in procenten.
	1918.	1919.	1918.	1919.	
	17 instellingen.	17 instellingen.			
Eigen kapitaal der banken	f	1 293 912	f	1 288 116	27,02
Kapitaal bij derden opgenomen		3 167 441		2 756 585	66,15
Saldo der beschikbare overschotten		100 922		103 669	2,11
Overige crediteuren		225 951		232 529	4,72
Totaal	f	4 788 226	f	4 430 899	100,—

Tabellen 46 en 47 geven een blik op de Baten en Lasten, volgens de Winst- en Verliesrekening.

46. B A T E N.	In totaal.		In procenten.		Toe-, resp. afnemings sedert 1918 in procenten.
	1918	1919	1918.	1919.	
	17 instellingen.	17 instellingen.			
Renten van panden	f 378 690	f 432 750	64,55	60,79	14,29
Opgelden en terugbetaalde waarborgrechten	25 168	49 652	4,29	6,98	97,28
Aan de banken vervallen overschotten	35 543	39 676	6,06	5,57	11,63
Inkomsten van bezittingen	10 897	9 717	1,86	1,36	- 10,83
Terugontvangen van administratiekosten	20 420	25 216	3,48	3,54	23,49
Andere baten	115 923	154 909	19,76	21,76	33,63
Totaal	f 586 581	f 711 920	100,—	100,—	21,37

47. L A S T E N.	In totaal.		In procenten.		Toe-, resp. afnemings sedert 1918 in procenten.
	1918	1919	1918	1919	
Renten van kapitalen	f 118 255	f 145 599	16,06	15,05	23,12
Administratiekosten	463 268	627 705	63,61	64,91	34,05
Betaalde waarborgrechten	2 305	2 389	0,32	0,25	3,64
Tekorten na verkooping	1 564	10 200	0,21	1,05	552,17
Vergoeding op vermiste of beschadigde panden	2 749	2 318	0,37	0,34	- 15,68
Andere lasten	143 056	178 880	19,43	18,50	23,04
Totaal	f 736 197	f 967 031	100,—	100,—	31,36

Wat de Verkoopingen aangaat, zij hier opgemerkt dat in dezen jaargang wederom evenals in den voorgaanden, niet alleen opgenomen zijn de verkooping van panden, wier opbrengst een tekort of een overschot lieten, maar ook de verkooping van panden, welke opbrengst het voorschot met rente en onkosten juist dekten en die dus noch een overschot, noch een tekort lieten.

48. VERKOOPINGEN.	Panden welke verkoop een overschot lieten.			Panden welke verkoop een tekort lieten.			Panden welke verkoop noch een tekort, noch een overschot lieten.		
	1918	1919	Toe-, resp. afnemings sedert 1918 in procenten.	1918	1919	Toeneming sedert 1918 in procenten.	1918	1919	Toeneming sedert 1918 in procenten.
	17 instel- lingen.	17 inste- lingen.		1918	1919		1918	1919	
Bedrag der verleende voorschotten	f 254 884	f 325 995	27,90	f 6 829	f 34 403	403,73	f 11 332	f 47 713	321,09
Bedrag der verschuldigde rente	22 453	29 299	30,49	616	3 005	387,82	1 001	4 165	316,08
Betaalde waarborgrechten e.a. uitgaven bij den verkoop	6 072	6 961	14,64	77	510	562,34	223	880	294,62
Ten bate der banken komende opgelden	21 896	40 080	83,05	283	2 181	670,67	695	4 759	584,75
Opbrengst van den verkoop	466 590	519 571	11,35	6 069	27 394	351,38	12 419	52 209	321,12
Door koopers betaalde opgelden en waarborgrechten	26 413	45 010	70,41	334	2 504	849,70	818	5 224	538,63
Andere ontvangsten bij den verkoop	116	21	- 81,90	1	—	—	14	—	—
Bedrag der beschikbare overschotten	187 815	162 267	- 13,60	—	—	—	—	—	—
Bedrag der tekorten	—	—	—	1 400	10 200	628,64	—	—	—

Tabel 49 geeft een overzicht van de bedragen, voorgeschoten op de panden, die in de jaren 1918 en 1919 verkocht werden, en van de opbrengst dier verkochte panden.

49. GEDURENDE HET JAAR VERKOCHTE PANDEN,	Bedrag der op de panden verleende voorschotten.			Opbrengst der panden.		
	1918.	1919.	Toeneming sedert 1918 in percenten.	1918.	1919.	Toeneming sedert 1918 in percenten.
van welke opbrengst een deel voor de leeners beschikbaar bleef.	f 254 884	f 325 995	27,00	f 466 500	f 519 571	11,35
welke opbrengst niet voldoende is geweest om de schuld der leeners te delgen.	6 829	34 403	403,78	6 069	27 394	351,38
welke opbrengst voldoende is geweest om de schuld der leeners te delgen, doch geen beschikbaar overschot liet.	11 332	47 718	321,09	12 419	52 209	321,12
Totaal	f 273 045	f 408 116	49,47	f 485 078	f 599 264	23,54

Ten slotte geeft onderstaand tabelletje een overzicht van de Overschottenrekening.

50. OVERSCHOTTENREKENING.	1918.	1919.	Toe-, resp. afnemng sedert 1918 in percenten.
	17 instellingen	17 instellingen.	
Saldo der beschikbare overschotten aan het begin van het jaar	f 81 468	f 100 796	23,73
Bedrag der beschikbare overschotten na gedurende het jaar gehouden verkoopingen.	187 815	162 266	— 13,60
In den loop van het jaar uitbetaalde beschikbare overschotten.	132 942	119 718	— 9,95
In den loop van het jaar bij de bank vervallen overschotten	35 543	39 676	11,63
Saldo der beschikbare overschotten aan het einde van het jaar	100 796	103 669	2,85

